

SYDLIGA PARTNER

Den europeiska grannskapspolitiken omfattar Algeriet, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Libyen, Marocko, Palestina, Syrien och Tunisien. Grannskapspolitiken består av bilateral politik mellan EU och de tio enskilda partnerländerna, plus en ram för regionalt samarbete i form av unionen för Medelhavsområdet. Som svar på uppror i det södra grannskapet stärkte EU under 2011, inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken, sitt stöd för demokratisk omvandling. Under 2015 fortsatte unionen arbetet med att se över grannskapspolitiken.

RÄTTSLIG GRUND

- Artikel 8 i fördraget om Europeiska unionen.
- Avdelning V i fördraget om Europeiska unionen: Unionens yttre åtgärder.
- Artiklarna 206–207 (handel) och artiklarna 216–219 (internationella avtal) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

INSTRUMENT

Associeringsavtalen utgör den rättsliga grunden för EU:s bilaterala förbindelser med Algeriet, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Marocko, den palestinska myndigheten och Tunisien. Det associeringsavtal med Syrien som paraferats före den syriska regeringens våldsamma insatser mot allmänhetens demonstrationer under 2011 undertecknades aldrig. Förhandlingarna om ett ramavtal mellan EU och Libyen avbröts i februari 2011 och har ännu inte återupptagits.

Inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken har EU och dess sydliga partner (utom Libyen och Syrien) antagit bilaterala handlingsplaner, partnerskapsprioriteringar eller associeringsagendor. De inbegriper agendor för politiska och ekonomiska reformer som ska prioriteras på kort och medellång – dvs. tre till fem års – sikt. Grannskapspolitikens handlingsplaner, som speglar EU:s och de enskilda partnernas behov, intressen och kapacitet, syftar framför allt till att utveckla demokratiska, socialt jämställda och inkluderande samhällen, främja ekonomisk integration och utbildning, stärka små och medelstora företag och jordbruk och förbättra möjligheten för människor att röra sig över gränserna.

Dessa planer finansieras till största delen genom det europeiska grannskapsinstrumentet och andra tematiska instrument. Ekonomiskt stöd ges dessutom i form av lån från Europeiska investeringsbanken och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling. EU strävar även efter att öka marknadstillträdet

för och samarbetet om migrations- och rörlighetsfrågor med sina sydliga partner. Förhandlingar om djupgående och omfattande frihandelsavtal pågår med Marocko och Tunisien. Partnerskap för rörlighet har ingåtts med Marocko, Tunisien och Jordanien, och förhandlingar pågår med Libanon. Ett antal projekt genomförs inom dessa ramar, särskilt inom ramen för [instrumentet för partnerskap för rörlighet](#), som lanserades 2016. Dessutom finansieras regionala och bilaterala initiativ för migration och rörlighet inom ramen för [EU:s förvaltningsfond för nödåtgärder i Afrika](#), den nordafrikanska delen, i Algeriet, Egypten, Libyen, Marocko och Tunisien. [EU:s regionala förvaltningsfond för insatser med anledning av krisen i Syrien](#), "Madadfonden", tillhandahåller stöd till syriska flyktingar, internflyktingar och lokala samhällen i Libanon, Jordanien och Egypten.

Genom unionen för Medelhavsområdet, som inrättades 2008 för att blåsa nytt liv i Europa-Medelhavspartnerskapet, skapades en regional ram för samarbete mellan EU-medlemsstaterna och 15 medelhavsländer, däribland de tio sydliga partnerna.

AKTUELL STATUS

A. Algeriet

I egenskap av central regional aktör och viktig energiproducent är Algeriet en viktig partner för EU i det södra grannskapet. Ett associeringsavtal trädde i kraft 2005. EU och Algeriet antog gemensamma [prioriteringar för partnerskapet](#) vid associeringsrådets möte i mars 2017. Genom prioriteringarna för partnerskapet inrättades en ny ram för politiskt engagemang och fördjupat samarbete med fokus på i) samhällsstyrning och grundläggande rättigheter, ii) socioekonomisk utveckling och handel, iii) energi, miljö och klimatförändringar, iv) strategisk och säkerhetspolitisk dialog, samt v) den mänskliga dimensionen, migration och rörlighet.

B. Egypten

Förbindelserna mellan EU och Egypten regleras i ett associeringsavtal som har varit i kraft sedan 2004. Inom ramen för den reviderade europeiska grannskapspolitiken antogs en uppsättning prioriteringar för partnerskapet mellan EU och Egypten vid associeringsrådet EU-Egypten i juli 2017. Samtidigt som alla delar i associeringsavtalet fortsätter att gälla kommer [prioriteringarna för partnerskapet](#), vilka är gemensamt definierade av EU och Egypten, att ersätta handlingsplanen och vägleda partnerskapet under perioden 2017–2020. Under denna period kommer fokus att ligga på i) ekonomisk modernisering, hållbar energi och miljö, ii) social utveckling och social trygghet, samt iii) samhällsstyrning, främjad stabilitet och modern demokratisk stat.

C. Israel

Förbindelserna mellan EU och Israel är välutbyggda och grundas på starka ekonomiska och handelsrelaterade förbindelser och tekniskt samarbete. Förbindelserna grundas på associeringsavtalet från 2000 och har utvecklats dynamiskt under de följande åren och spridits till allt fler sektorer. Handlingsplanen EU-Israel, som antogs 2005, bygger på gemensamma värderingar om demokrati, respekt för mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och grundläggande friheter, och främjar integrering av Israel i EU:s politik och program. År 2009 beslutade EU emellertid att framsteg i fredsprocessen i Mellanöstern var en förutsättning för att förbindelserna skulle kunna uppgraderas till

”framskjuten ställning”. Samarbetet fortsätter emellertid utifrån [2005 års handlingsplan för grannskapspolitiken](#), som har förlängts fram till 2020.

D. Jordanien

EU betraktar Jordanien som en viktig partner som spelar en stabiliserande roll i Mellanöstern. Associeringsavtalet mellan EU och Jordanien, som trädde i kraft i maj 2002, utgör den rättsliga grunden för de bilaterala förbindelserna. En handlingsplan för grannskapspolitiken antogs 2012, och i december 2016 antogs nya [prioriteringar för partnerskapet EU–Jordanien](#) och en pakt. Inom grannskapspolitiken är Jordanien det första partnerland i Medelhavsområdet med vilket EU har slutfört de tekniska förhandlingar som leder till en ”framskjuten ställning”. I oktober 2014 inledde EU och Jordanien ett partnerskap för rörlighet. Jordanien har beviljats två paket med makroekonomiskt stöd (ett paket 2013 till ett värde av 180 miljoner euro och ett i december 2016 till ett värde av 200 miljoner euro). Jordanien, som hyser mer än 655 000 syriska flyktingar, får stöd från Madadfonden, dvs. EU:s regionala förvaltningsfond för insatser med anledning av krisen i Syrien. I samband med EU:s stöd till Jordanien i den syriska flyktingkrisen ändrade EU och Jordanien 2016 associeringsavtalet för att [lätta på de ursprungsregler](#) som gäller för jordanska exportörer i deras handel med EU.

E. Libanon

Förbindelserna bygger på associeringsavtalet mellan EU och Libanon från 2006, [prioriteringarna för partnerskapet EU–Libanon](#) och en pakt som ingicks i november 2016. Associeringsrådet EU–Libanon, som hölls i juli 2017, enades om att fortsätta diskussionerna med syfte att underteckna ett partnerskap för rörlighet. EU stöder Libanons enighet, stabilitet, oberoende, suveränitet och territoriella integritet, i synnerhet med tanke på den allt sämre situationen i grannlandet Syrien. Libanon, som är ett land med 4,4 miljoner invånare, hyser för närvarande cirka 1 miljoner registrerade syriska flyktingar. Libanon får stöd från Madadfonden.

F. Libyen

Sedan Khadaffiregimen störtades har Libyen drabbats av inbördeskrig på grund av de komplexa politiska, territoriella, sociala och stamrelaterade splittringarna. Landet är även känt som en transitväg i Sahel för människohandel och smuggling. I detta sammanhang arbetar EU för att bistå libyerna i arbetet med att få till stånd en stabil och inkluderande stat. EU stöder FN:s medlingsinsatser för att få ett slut på fientligheterna, och tar diplomatiska initiativ gentemot libyska och regionala berörda parter. Libyen har inte något associeringsavtal eller några andra avtal med EU, men landet är berättigat till stöd genom det europeiska grannskapsinstrumentet. Sedan 2016 har [EU:s förvaltningsfond för nödgärder i Afrika](#) anslagit nästan 135 miljoner euro till skydd för migranter i Libyen.

G. Marocko

Bland de sydliga partnerna hör Marocko till de länder som har de mest utvecklade förbindelserna med EU. Ett associeringsavtal är i kraft sedan 2000, och en ny handlingsplan för grannskapspolitiken antogs 2013. När det gäller grannskapspolitiken fick landet framskjuten ställning”. 2008, vilket speglar ambitionen att stärka samarbetet

mellan EU och Marocko och i ytterligare utsträckning stödjande ekonomiska och politiska reformer. Partnerskapet för rörlighet mellan EU och Marocko inleddes i juni 2013. För närvarande pågår förhandlingar om ett avtal om [förenklade viseringsförfaranden och ett återtagandevalt](#) samt om ett djupgående och omfattande frihandelsområde. Dessutom trädde ett nytt fiskeriatvital i kraft 2014. Enligt två nyligen meddelade domar av EU-domstolen kan EU genomföra sina avtal med Marocko, men dessa avtal är inte tillämpliga på Västsahara.

H. Palestina

EU är den största ekonomiska bidragsgivaren till den palestinska myndigheten, med ett vägledande årligt bilateralt anslag på cirka 300 miljoner euro. Det övergripande målet för EU:s stöd är att bidra till att bygga upp kapaciteten för en framtida livskraftig, oberoende och demokratisk palestinsk stat som kan existera sida vid sida med Israel och övriga grannstater, och där människor kan leva i fred och säkerhet. Den rättsliga grunden för EU:s förbindelser med den palestinska myndigheten är [Europa-Medelhavsinterimsavtalet om associering av handel och samarbete](#), som ingicks 1997. EU och den palestinska myndigheten undertecknade en handlingsplan för grannskapspolitiken som trädde i kraft 2013. Samma år erbjöd EU Israel och den framtida palestinska staten "särskilda privilegierade partnerskap" som medför ett oöverträffat paket med stöd på det politiska, ekonomiska och säkerhetsmässiga området till båda parter i samband med en framtida överenskommelse om slutlig status.

I. Syrien

Efter det att den syriska regeringen under våldsamma former började slå ner demonstrationerna mot regeringen i mars 2011 har EU vidtagit ett antal allt restriktivare åtgärder mot den syriska regimen. Alla bilaterala program för samarbete mellan EU och Syrien har avbrutits. EU stöder inkluderande fredsförhandlingar för en syriskledd politisk övergång. EU är den främsta givaren i insatserna med anledning av krisen i Syrien, och EU och medlemsstaterna [har tillsammans bidragit](#) med mer än 16,9 miljarder euro till humanitärt bistånd, utvecklingsbistånd, ekonomiskt stöd och stabiliseringsbistånd. [Den regionala förvaltningsfonden för insatser med anledning av krisen i Syrien](#) förvaltar över merparten av det icke-humanitära biståndet till grannländer som tar emot syriska flyktingar. Hittills har fonden uppnått en sammanlagd volym på 1,7 miljarder euro. Rådet antog en [EU-strategi för Syrien](#) den 18 maj 2017. I linje med denna strategi har EU stått värd för tre givarkonferenser för Syriens och dess grannländers framtid: den första konferensen i april 2017, under vilken det internationella samfundet [gjorde utfästelser](#) om 5,6 miljarder euro till stöd för humanitär verksamhet samt resiliens- och utvecklingsverksamhet under 2017 med anledning av krisen i Syrien, den andra konferensen i april 2018, under vilken deltagarna [gjorde utfästelser](#) om 3,5 miljarder euro under 2018 och ytterligare 2,7 miljarder euro under 2019–2020. och den tredje konferensen den 12–14 mars 2019, med [utfästelser](#) om 6,2 miljarder euro för 2019, och fleråriga utfästelser på nära 2,1 miljarder euro för 2020 och därefter. De humanitära behoven fortsätter att vara synnerligen akuta. Över 11 miljoner syrier är i behov av humanitärt bistånd och mer än 5,6 miljoner syriska flyktingar befinner sig utanför landet.

J. Tunisien

Sedan revolutionen i Tunisien 2011 har EU gett politiskt, finansiellt och tekniskt stöd för landets övergång till demokrati. Associeringsavtalet, som har varit i kraft sedan 1998, utgör fortfarande den rättsliga grunden för de bilaterala förbindelserna. Med tanke på de betydande framsteg som gjorts enades EU och Tunisien 2012 om att inrätta ett "privilegierat partnerskap" med en detaljerad [handlingsplan](#) för 2013–2017. I juli 2018 antog associeringsrådet EU–Tunisien de viktigaste riktlinjerna för [det privilegierade partnerskapet EU–Tunisien för perioden 2018–2020](#). I mars 2014 inledde Tunisien och EU ett partnerskap för rörlighet som ledde till att förhandlingar om [avtal om förenklade viseringsförfaranden och återtagandeavtal](#). [Förhandlingar om ett djupgående och omfattande frihandelsavtal](#) godkändes i oktober 2015 och förhandlingarna pågår för närvarande. Mellan 2011 och 2016 uppgick EU:s stöd till Tunisien till 2 miljarder euro (1,2 miljarder euro som bidrag och 800 miljoner som makrofinansiellt bistånd). EU har åtagit sig att öka sitt årliga ekonomiska bistånd i form av bidrag till 300 miljoner euro 2017 och att hålla en oförminskad nivå av finansiering för perioden fram till 2020. Det enhälliga antagandet av en ny författning i Tunisien i januari 2014 och den framgångsrika organiseringen av parlaments- och presidentvalen i oktober–december 2014, följda av de länge väntade kommunalvalen i maj 2018 utgjorde ett viktigt steg framåt i landets övergång till demokrati.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Parlamentet är fullt involverat i den europeiska grannskapspolitiken, vars genomförande det övervakar genom sitt utskott för utrikesfrågor, särskilt vad gäller de årliga översynerna om och granskningarna av den förda politiken på detta område. Utskottet följer den politiska situationen i partnerländerna genom regelbundna diskussioner med regeringstjänstemän på hög nivå, experter och berörda parter från det civila samhället. Budgetbefogenheterna ger parlamentet direkt inflytande över de belopp som avsätts för det europeiska grannskapsinstrumentet. Parlamentets godkännande har krävts för ingåendet av alla associeringsavtal med den europeiska grannskapspolitikens sydliga partner. Parlamentet måste även godkänna varje nytt handelsavtal, t.ex. de kommande djupgående och omfattande frihandelsavtalen med Marocko och Tunisien.

Regelbundna bilaterala förbindelser med de sydliga partnernas parlament upprätthålls genom [ständiga delegationer](#). Förbindelserna med Marockos parlament uppgraderades således genom inrättandet av en gemensam parlamentarisk kommitté 2010. Gemensamma parlamentariska kommittéer inrättades även med Tunisien 2016 och med Algeriet 2018. De parlamentariska förbindelserna med Syrien har avbrutits till följd av inbördeskriget, och den nuvarande situationen i Libyen sätter också stopp för interparlamentariska förbindelser. På regional nivå deltar parlamentet i den parlamentariska församlingen för unionen för Medelhavsområdet, som håller ett plenarsammanträde och ett flertal utskottssammanträden per år. Det senaste plenarsammanträdet ägde rum i [Strasbourg den 13–14 februari 2019](#), där parlamentet överlämnade ordförandeskapet till Turkiets nationalförsamling. Parlamentet har vid ett flertal tillfällen deltagit i EU:s valobservatörsuppdrag i de södra partnerländerna, senast i Libanon (allmänna val) och i Tunisien (kommunalval). Parlamentet stöder även

Marocko och Tunisien, som båda är prioriterade länder inom ramen för parlamentets program för demokratistöd.

María Álvarez López
04/2019

